

GLASNYT

Udgivet af Glashistorisk Selskab Aalborg * 1976

Nummer 73.

november 2020

34 årgang

Indhold.

Side. 3-7 "Lise Færchs dekorationer, indslæbet på glasemner"

Side. 8-10 Indslag fra Alfred Hytter Nørregaard. En beretning om Odense Glasværk

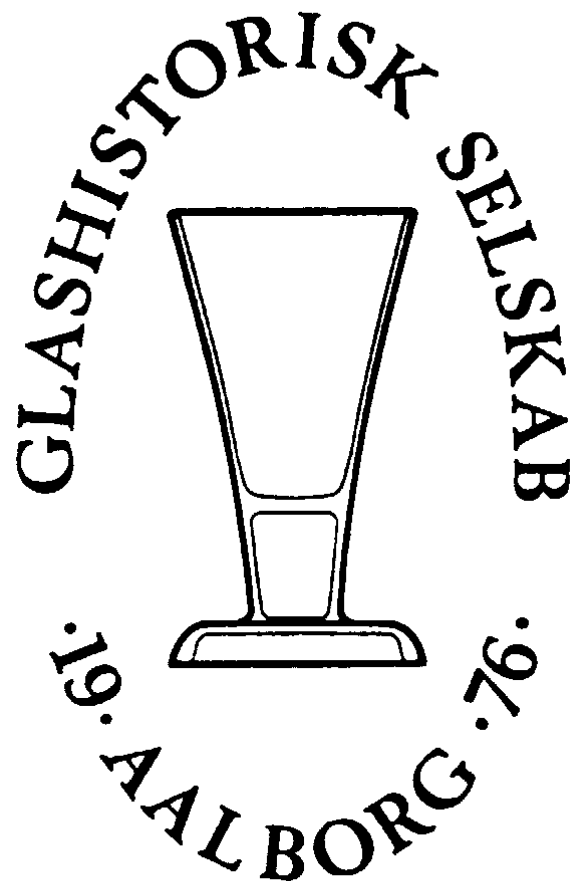
Side. 11-14 Bente Thygesen Poulsen, fortæller om sin oldefar Gustav Viktor Karlsson

Side. 15-17 Rosenmalet karaffel fra Conradsminde / Mylenberg.? af Torben Errboe

Side. 18-22 Referat fra mødet den 21.10.20 "GLASLOPPER"

Side. 23 Aflysning af mødet den 18.11.20

Side. 24 Holmegaard Værk. VI HAR BRUG FOR DIN HJÆLP!

GLASNYT redaktion adresse:

Glashistorisk Selskab Aalborg*1976

Sjællandsvej 15 A, 9230 Svenstrup J.

Ansvarlig redaktion:

Mail : **gsaa1976@gmail.com**

Poul Schjelder - TLF. +45 25 39 01 46

Erling Vadgaard - TLF. 86 41 91 94

Torben Kronow - TLF. +45 24 25 07 98

Besøg hjemmesiden: www.gsaa1976.dk

Layout: Schjelder

Tryk: SBO Grafisk - Støvring Bogtryk/Offset ApS

Indslag af Poul Schjelder:

”Lise Færchs dekorationer, indslebet på glasemner”

Under en smuttur til Silkeborg for at afhente nogle kataloger, var jeg lige omkring et par genbrugsforretninger bare for at se om der var noget, som kunne friste mig til et køb. På en af hylderne stod der en Holmegaards Hivert, dekoreret med en slibning af en hest og årstallet 1982 samt ”Dansk Varmblod logo”. Den var signeret af Lise Færch. Tja! den kom jo med hjem til reolen.

Nu blev min nysgerrighed vakt for at finde ud af, hvad Lise Færch mere har dekoreret / indgraveret på glas.

Lise Færch (1918-1999) var en kendt tegner og illustratør fra Aalborg.

Lise Færch var en kunstner, der spændte bredt i sit virke.

Mest kendt er hun for sine illustrationer af dyr til både magasiner og bøger.

Hesten var hendes foretrukne motiv. Hendes evne til at fange dyrets elegante og samtidig kraftfulde bevægelser har imponeret talrige læsere.

Lise Færchs smukke indgraveringer på glas vækker begejstring hos beskueren.

Lise Færchs værker rummer både humor og alvor.

Ofte er der en flertydighed i hendes udtryk.

Det gælder også i hendes digte og prosa, som hun selv kaldte ytringer.

Holmegaards HIVERT 44 cl. H 155 m/m Design: Hjördis Olsson, Charlotte Rude:
med Lise Færch dekoreret / indgraveringer

Så var tiden kommet til at søge på internettet for at se, om der var oplysning om Lise Færch virke, specielt glas med slibninger på.

Det eneste, som kom frem, var en:

GAMMEL HOLMEGAARD KARAFFEL DEKORERET AF LISE FÆRCH 1988.

H. 19 CM. 8,5 X 8,5 CM der var sat til salg på dba.dk

[Holmegaards Snapseflask model BOGØ H.180 m/m 48 cl. Design: Michael Bang]

Efter en del søgning på internettet fandt jeg frem til Lise Færchs søn Rolf. Efter en telefonsamtale med ham, viste det sig, at L.F. havde dekoreret flere forskellige glasemner med graveringer. Han var så venlig at sende mig en del billeder af glas, der var graveret af Lise Færch, se efterfølgende foto:

Tak til Rolf Færch for de modtagne billeder.

Karaffel - Dekoration / indgravning: Lise Færch

[Holmegaard REGIMENT Karaffel 240 m/m 85cl. Design: Sidse Werner]

Dekoration / indgraving: Lise Færch

Kantineflaske / Karaffel - Dekoration / indgraving: Lise Færch

Hej

Jeg har haft den tekst om Odense Glasværk liggende i lang tid.

Glasværkets historie er velkendt, det har endog fået sin egen monografi.

Denne tekst er tilsyneladende skrevet kort før værkets åbning.

Hvis I kan bruge den er det helt fint – på den anden side indeholder den måske ikke så meget nyt.

Med Venlig hilsen

Alfred Hytter Nørregaard

Odense og nærmeste Omegn

i Billeder

og med historisk beskrivende Text

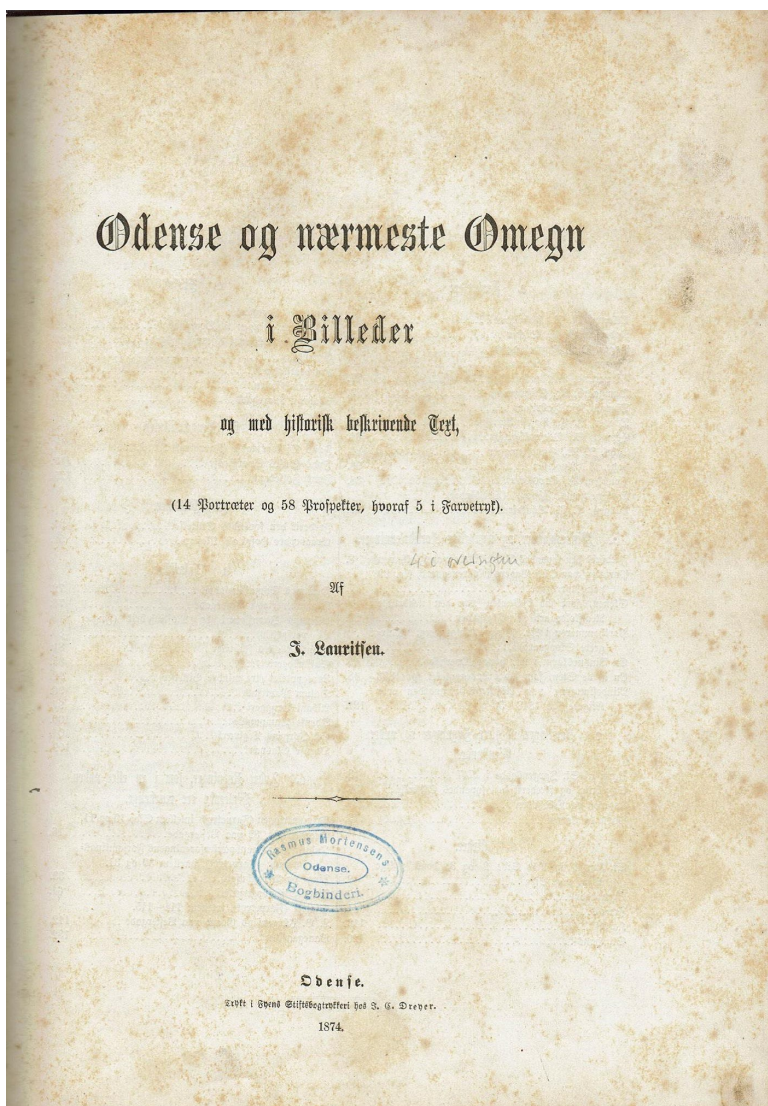
af

J. Lauritsen

Odense 1874

Side 86 - 87 og side 109

Omhandler Odense Glasværk

igt har virket for Foretagendets Gjennemførelse.
Andre større industrielle Værker, som findes
i Byens Nærhed, ere „St. Sørensk Teglværk“,
„Odense Glasværk“ og „Dampmøllen“; om
det første er der talt paa Side 38, og en Af-
bildning af Bygningen vil faa Plads paa Side
97. „Odense Glasværk“ er et af de meget be-
tydelige industrielle Foretagender, hvorved 1873
og 74 betegne et Vendepunkt i Odense Bys Ud-
vikling. Den Kjendsgjerning, at der er stor

Sonja Bertelsen har gennemlæst den gamle gotisk tekst og genskrevet den.

Odense og nærmeste Omegn i Billeder

Og med historisk beskrivende Text.

af

J. Lauritsen

Odense 1874

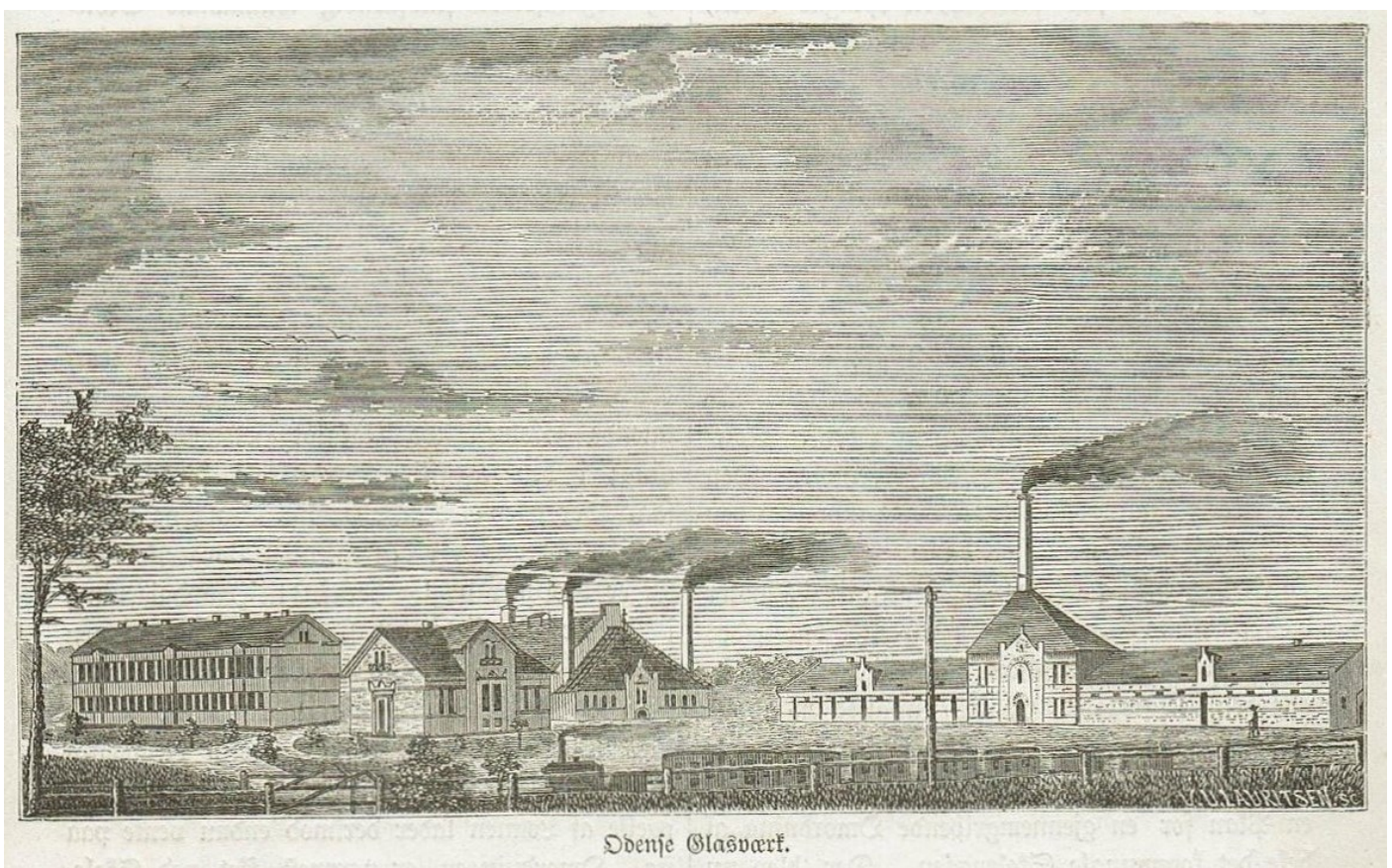
(14 Portræter og 58 Prospekter, hvoraf 5 i Farvetryk).

Teksten fra side 86 - 87 og tegningen fra side 109 omhandler Odense Glasværk

Andre større industrielle Værker, som findes i Byens Nærhed, ere "St. Jørgens Teglværk", "Odense Glasværk" og "Dampmøllen"; om det første er der talt paa Side 38, og en Afbildning af Bygningen vil faa Plads paa Side 97. Odense Glasværk er et af de meget betydelige industrielle Foretagender, hvorved 1873 og 74 betegne et Vendepunkt i Odense Bys Udvikling. Den Kjendsgjerning, at der er stor Trang til en forøget Produktion af de i det daglige Liv gængse Glasvarer, især Flasker og hvide Glasvarer, navnlig til Medicinalbrug, fremkaldte hos Cand. pharm., Bryggeriejer S. Brummer Tanken om Anlæggelse af et Glasværk her ved Odense, der især skulde forsyne Fyn og det sydlige Jylland med sine Fabrikata. Han henvendte sig derefter til forskjellige, navnlig Apoteker Lose, angaaende sin Plan, og da den blev vel optagen, skred han til Udførelse af samme. Det første Skridt i den Retning var Antagelsen af Hr. C. Christensen til Bestyrer af Fabriken, hvilken Mand i 16 Aar havde forestaaet Flensborg Glasværk, men ønskede at komme tilbage til Danmark; dernæst traadte Brummer sammen med Kancelliraad Borch og Kjøbmand TH. Bach for at faa dannet

et Aktieselskab, som derefter stiftedes den 17de Oktbr. 1873 med de nævnte Herrer som Bestyrere. Den underhaanden udstedte Aktieindbydelse fandt en saa gunstig Modtagelse, at hele Aktiekapitalen, 60.000 Rd., allerede den 9de November s. A. var tegnet af 85 Aktionærer i Aktier på 100 og 500 Rd. Efter at 10 pct. af Aktiekapitalen vare indbetalte, afholdtes den 13de December en Generalforsamling, hvor det i Sagen passerede godkjendtes, og det overdroges den nævnte Bestyrelse med Brummer til Formand at fortsætte sin virksomhed. Der købtes nu af Byen 3 Tdr. Land i Kalvehaven for 6000 Rd., og her lige over for "Odense Dampmølle" og tæt ved Jernbanen paabegyndtes i Efteraaret 1873 Opførelsen af Fabrikens Bygninger, hvilke bestaa af en Inspektørbolig, Arbejderboliger for 16 Familier, Ovnbygningen og Magasinbygningen, hvori der findes en 4 Hestes Dampmaskine til Glassliberiet. Bygningerne ere solide og smukke og gjøre et venligt indtryk paa Beskueren, hvilket ogsaa vil kunne skjønnes af efterstaaende Afbildning. Foruden ved Aktier ere Midlerne til

Fabrikens Anlæggelse og Driftens Begyndelse tilvejebragt ved et Laan af Fyens Stifts Sparekasse på 20.000 Rd. Omsætningen er beregnet til 60.000 Rd. aarligt, og der forventes et aarligt Udbytte af indtil 12 pct. Værket er beregnet for 2 Ovne med 9 Arbejdere til Flasker og 7 Arbejdere med den fornødne Medhjælp til Hvidtglas. Fabriken agtes sat i Gang i Juli eller August Maaned d. A. Som bemærket, er Fabrikationen nærmest beregnet paa de i det daglige Liv forekommende Nødvendighedsgjenstande af Glas, som Flasker, Lampeglass, drikkeglas og Medicinsflasker; det købte Areal tillader imidlertid, at Fabriken kan udvides ved Opførelsen af flere Ovnbygninger. Arkitekt Lendorf har haft Ledelsen af Bygningernes opførelse.

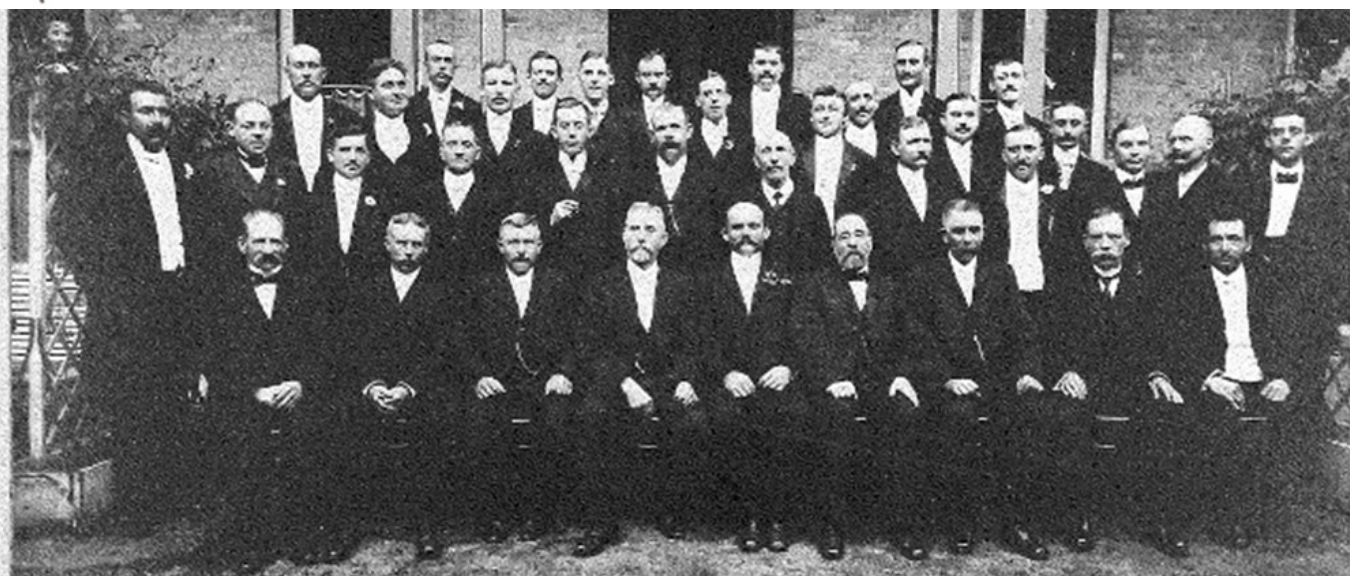
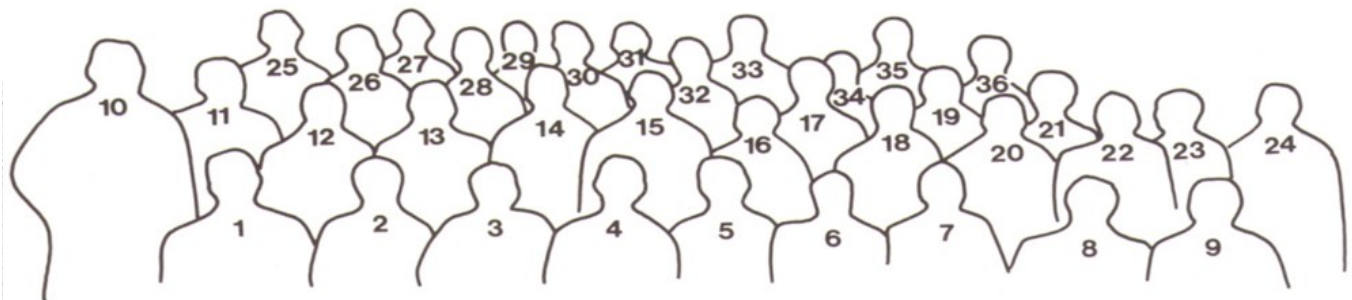

Tegningen af Odense Glasværk fra side 109 i "Odense og nærmeste Omegn 1874"

Kære Glashistorisk Selskab

Mik oldefar arbejdede på Aalborg Glasværk. Han kom fra Småland og havde arbejdet på Hellerup Glasværk, hvor han mødte min oldemor. Min oldefar er nr. 23 på billedet, og hans navn var Gustav Viktor Karlsson. Jeg har nogle gamle ting, han efter sigende har lavet. Er I interesserede i fotos?

Jeg har lidt flere oplysninger.

*Aalborg Glasmagernes 25 års Jubilæum i Blegkilde pavillonen - 20. juni 1912
Billede indsat af red. fra hjemmesiden glasbib.dk / gsaa1976.dk*

Indslag fra: Bente Thygesen Poulsen

Min oldefar - altså min morfars far - hed Gustav Viktor Karlsson. Han var født den 7. september 1871 i Kalmar Len Sverige og døde den 31. juli 1926 i Aalborg. Han blev begravet den 6. august. Adressen i kirkebogen er Glasværket 2 (og så noget ulæseligt).

Min morfar blev født i Aalborg, og der står i kirkebogen (Glasværket).

Hans mor Emma Trinkka Pauline Paysen var født den 13. august 1869 og døde den 4. juli 1956.

Min oldefar fik kun et barn - nemlig min morfar Henry William Karlsson, som blev født den 6. november 1904 i Aalborg. Han blev ikke glasmager. Lønnen på glasværket kan ikke have været helt tosset, for min morfar blev student og rejste til København og læste på universitetet. Han blev cand. mag. i dansk og tysk og kom i 1930'erne til Haderslev Katedralskole.

Her mødte han min mormor, og han blev boende i Haderslev til sin død.

Hans mor flyttede til Haderslev på et tidspunkt, og da hun døde ved jeg, at der blev kørt kortegekørsel hele vejen fra Haderslev til Aalborg, hvor hun blev begravet i samme grav, som sin afdøde mand.

Jeg ved om min oldefar, at han som nævnt kom fra Sverige. Hans mor, Maria Christina Gustafsdotter, var vist nok kommet i uføre. Hans far hed Karl Karlsson.

Jeg ved, at min oldefar har arbejdet på et glasværk i Småland, for jeg har været og se resterne en gang i 1970'erne. Jeg kan desværre ikke huske, hvad det hedder. Det eneste, der var tilbage, var en stor klippe, der havde været brugt som gulv under ovnen.

Det har formentlig været meget trange tider, og min oldefar har arbejdet på Hellerup Glasværk, hvor han mødte sin kommende kone, der så vidt jeg ved, arbejdede i direktørboligen. Jeg ved i hvert tilfælde, at vi har en opskrift på æbleskiver, som smager fabelagtigt dejlig, og som har æblemos inde i midten. Den opskrift kommer fra direktøren for Hellerup Glasværks kone. I min morfars nekrolog har jeg læst, at hun kom fra Friesland. Jeg kan ikke gennemskue, hvordan hun er endt i København i ca. 1900.

Hvorfor de er rejst til Aalborg, det ved jeg heller ikke. Det har vel formentlig været et spørgsmål om, hvor man kunne tjene penge.

Her er et billede af min morfar og min far i 1975. Jeg synes, at man tydeligt kan se, at han ligner sin far fra billedet på jeres hjemmeside - 25-årsjubilæumsbilledet!

Det grønne syltetøjsglas har vi brugt som vase i mange år.

De små glas har vi brugt til at drikke punch af (selv om de er meget små til det). Vi har altid talt om, at de er så forskellige i størrelsen, at det formentlig er glas, der ikke har kunnet bruges til salg. Der er to, der er lidt anderledes - om de hører til i historien, det ved jeg ikke. Men det lille glas, der ligner et Berlinois uden slibninger falder jo i hvert tilfælde klart uden for. Det er i øvrigt ikke slebet i bunden, og man kan tydeligt mærke, at det er slået af.

Så er der en papirvægt.

Til sidst sender jeg billede af to små glas i fattigmandssølv. Jeg ved ikke, om min oldefar har lavet dem, eller hvor de kommer fra. Nogen har fortalt mig, at de er typisk svenske - og det passer jo meget godt med historien.

Rosenmalet karaffel fra Conradsminde / Mylenberg ?

af Torben Errboe

En nyindkøbt karaffel blev tilfældigt fundet på DBA under "Conradsminde". Annoncen var indsat af ejeren af et boligrydningsfirma på Djursland, der var blevet bedt om at rydde det sidste inventar i Peder Munks hus i Grenå, da familien skulle flytte – deriblandt denne karaffel. Familien havde ønsket at beholde denne karaffel, da Peder Munks øvrige, omfattende glassamling blev sat på auktion.

Jeg købte karaflen i november 2018 og afhentede den i Hornslet. Annoncen havde været på DBA i små 14 dage uden andre henvendelser, hvad der jo nok kan undre.

Sælgeren af karaflen erkendte, at han ikke vidste meget om gamle glas, men havde af Munk familien fået oplyst, at karaflen var fra Conradsminde Glasværk, sandsynligvis stedfæstet af Peder Munk – desværre uden nærmere detaljer eller fortællinger om tidligere proveniens.

Spørgsmålet er nu, om denne oplysning kan have noget på sig. Meget taler ganske rigtigt for, at karaflen er nordjysk, men det har også medført nogle forskellige andre overvejelser om oprindelse.

Beskrivelse

Den tøndeformede karaffel er 26,5 cm høj, inkl. den pressede prop, der ret sikkert er den

originale. Karaflen er fastblæst, har en 12-oddet stjerne i bunden og - hvad der er ret overraskende – et usædvanligt lavt fastblæst riflet parti ved overgangen til bunden. Højden af riflerne varierer mellem 2 og max 3 cm, hvor den på andre karafler, der tilskrives Conradsminde og Mylenberg oftest er ca. 5 cm. Karaflen er ret mørk i satsen, har et rustikt look og de traditionelle tre rigler på halsen. Den er i øvrigt intakt uden kalkspor.

Den velbevarede, emaljemalede frise indeholder som vanligt roser, blade og forskellige stiliserede blomster. Selve roserne adskiller sig fra de klassiske nordjyske roser, som de er beskrevet i *Dekorerede danske glas* (side 170) med de stærkt fligede kronblade, der omkranser et hvidt midterparti. Selvom det nok er de fleste bekendt skal lige nævnes, at roserne på diverse drikke-glas fra det nordjyske område ligger vandret med blomsterkronen pegende mod venstre, mens de på karaflerne peger opad.

Indtil videre er udover den omtalte rosetype i *Dekorerede danske glas* bl.a. efterfølgende beskrevet endnu en type, som ligeledes må stamme fra Conradsminde / Mylenberg. Den ses f.eks. på et snapseglas på Aalborg Historiske Museum (midterste foto), men kendes også fra en karaffel.

Disse tre fotos viser tre forskellige typer af roser.

Rosen **til venstre** er den traditionelle, bedst kendte nordjyske rose, den fligede type. To hænderlignende kronblade omgiver den lille rødviolette topknop midt i et større hvidt område.

Rosen **i midten** kaldes den buttede type.

Denne sjældne type har ikke det hvide midterparti, men i stedet nogle tilsvarende indkærvninger i selve den øverste knop i forskellige røde nuancer.

Derudover er typen karakteriseret ved markant buet V-tegning nederst på blomsten.

Rosen **til højre** er fra den nyindkøbte karaffel. Her ser vi ligeledes i topknoppen det karakteristiske mønster, der på forskellig vis er fælles for de tre typer roser.

Ingen af de disse roser minder om roserne, der tilskrives Holmegaard.

Holmegaards rosen

En karaffel fra Lauritz.com.

I august 2011 blev der solgt en emaljemalet karaffel på auktion hos Lauritz.com. Firmaet mente, at karaffen var fra Conradsminde og havde vurderet den til 6000 kr. Der var flere bydere, der ligeledes mente det samme – eller måske Mylenberg, hvad ingen umiddelbart kan afgøre. Det endelige bud lød på 9800 kr, hvortil jo kommer diverse salærer. Køber var tilsyneladende ikke i tvivl om herkomst.

Jeg har desværre kun kendskab til karaffen fra fotos, men ud fra dem minder den på flere måder om min nyindkøbte karaffel. Et af disse fotos fra Lauritz' præsentation viser det samme og sjældent sete, ret lave bælte af fastblæste rifler. Beskrivelsen viser samme højde og ligeledes med en 12-oddet stjerne i bunden. Blandt andet dette kunne friste én til at mene, at begge karaffer er fastblæst i samme form. Naturligvis en påstand, men dog absolut en mulighed. På dette foto tv. fra Lauritz ses de forskellige karakteristika på karaffen solgt i 2011. Emaljefrisen tv. er anderledes udført end på min karaffel, som ses i et udsnit på foto herunder. Men beskæringen af venstre del af blomsterne er tilsyneladende identisk på de to karaffer. Dette ses dog også på karaffer fra andre glasværker.

Konklusion

Det er overvejende sandsynligt, at både min karaffel fra Peder Munks samling og karaffen fra Lauritz er tidlige fra Conradsminde eller Mylenberg - og måske endda blæst i samme form. Der er så mange nord-jyske karakteristika, at jeg nok mener, at en eventuel oprindelse fra et naboland ikke rigtigt er inde i billedet.

Referat fra onsdag den 21. oktober 2020

På Biblioteket / Medborgerhuset Rendsburggade 2, 9000 Aalborg, i Mødelokale 2 og 3

"GLASLOPPEMARKED"

Klubaften med glasloppemarked, socialt samvær og en god glassnak.

Har du glas, som skal byttes, mangler du glas til din samling - eller har du glas som du har svært ved at bestemme - så mød op til denne klubaften.

Loppemarked 19.30 – 20.30. Måske har du også lyst til at fremvise sommerens fund ?

Derefter snak om de medbragte glas, mens the og kaffen nydes!

Så er det endelig tid til møde i glasforeningen igen.

Men vi er stadig midt i en corona tid endnu, og ingen ved hvor længe det vil stå på.

Vi bliver kun 10 medlemmer i dag, men vi får alligevel en hyggelig aften.

Det er loppemarkeds aften, men vi er desværre kun 3 der har lidt med at sælge eller bytte.

Så der bliver meget lidt byttet eller solgt.

Villy har selvfølgelig flere nyindkøbte glas med.

Et jordbær sæt med blomster i opal glas fra Fyens glasværk.

Samt en kiksespand og olielampe, også begge fra Fyens glasværk.

Et par fine lommelærker, og flere rigtig gode slebne glas og karafler flere fra Holmegård.

Ulla har et par små glasting fra Holmegård.

Flemming og hans kone har et fint sukkerskrin i hvid opal glas og med messing beslag.

Et spændende højt glas fra sidst i 1800 tallet til laboratorie brug.

Jeg har selv et fint slebet Ålborg glas, og et portvinsglas "Nelson form".

Også et stort muslet drikkekrus sandsynligvis fra Aalborg, og sidst men ikke mindst et 100 år gammel stort flerfarvet glas måske fra Murano?

Så er der kaffe og småkager, og snak om de medbragte glas.

Vi glæder os til corona er slut.

Referent T.K.

Onsdag den 18. november 2020 kl. 19:30

På Biblioteket / Medborgerhuset Rendsburggade 2, 9000 Aalborg, i Mødelokale 2 og 3

BREVPRESSERE & KULØRKUGLER

Glassets ambassadør Jan Kock

kommer og fortæller om brevpresere og kulørkugler

mail udsendt den 26.10.2020

Kære medlemmer

pga. den verserende Corona - virus/ COVID-19

aflyser Glashistorisk Selskabs Aalborg*1976 mødet den 18. november 2020

Jan Kocks foredrag om BREVPRESSERE & KULØRKUGLER

bliver flyttet til onsdag den 17. marts 2021

Så håber vi at smittetrykket er faldet, så vi igen kan mødes til foredrag om glas.

Med venlig hilsen

Poul Schjelder

Holmegaard Værk

VI HAR BRUG FOR DIN HJÆLP!

Støt museet med 200 kr.,

og hjælp os med at skaffe de forsvundne Holmegaard-glas hjem igen!

Som I ved, søger Museum Sydøstdanmark om at komme med på SKATs liste over godkendte, almennyttige foreninger og institutioner. For at komme på denne liste, skal vi inden årets udgang modtage mindst 100 donationer à minimum 200 kr. At stå på listen betyder bl.a., at vi som kulturinstitution kan få en væsentlig momscompensation. Det sikrer, at vi fortsat kan lave spændende forskning, udstillinger, aktiviteter og udvide vores samlinger.

Vi har stadig et stykke vej endnu, så for at gøre det mere håndgribeligt, hvad I er med til at støtte, har vi besluttet at lade det indkomne beløb (min. 20.000 kr.) gå ubeskåret til indkøb af nye genstande til vores samlinger på Holmegaard Værk.

Først og fremmest ønsker vi at købe en samling af glas tilbage, som ved en fejl er udgået fra Holmegaard Glasværks prøveglassamling i forbindelse med konkursen i 2008. Da hovedsamlingen overgik til Rosendahl, var disse glas allerede blevet solgt fra og er derfor ikke i museets samling i dag. Det hul vil vi gerne lukke ved at købe de manglende glas tilbage.

Skulle vi havne i den glædelige situation, at der er penge i overskud, vil vi også meget gerne erhverve en helt unik krukke fra 1937 af Svend Hammershøi til museets Kählersamling. Svend Hammershøi (1873-1948) kom til Kählers Keramiske Værksted første gang i 1893 og var helt indtil sin død i 1948 en af værkstedets vigtigste kunstnere. Det er altid spændende, når man kan datere en genstand nøjagtigt som i dette tilfælde, hvor krukken har tydelig signatur SH 4. d. Jan 37. Her tilbragte han således sin tid i Næstved. Museet har ikke en tilsvarende krukke i Kählersamlingen

De indkøbte genstande, som I hjælper os med at købe, vil få en særligt fremtrædende plads i vores udstillinger i 2021, så alle har mulighed for at se, hvad donationerne er gået til. Både virksomheder og privatpersoner kan donere og på den måde være med til at sikre, at vi også fremover kan slå dørene op til kulturhistoriske oplevelser for store og små.

Du kan støtte os med 200 kr. lige her: <https://www.museerne.dk/donation/>

